

**PRZEWODNIK
✚ KATOLICKI**

nr 46 19.11.2023
cena 9 zł (w tym 8% VAT)
www.przewodnik-katolicki.pl

*Wszyscy wy bowiem
jesteście synami światłości
i synami dnia. Nie jesteśmy
synami nocy ani ciemności*
1 Tes 5, 5

NR IND. 371521

Po co papież jedzie na szczyt klimatyczny

**KTÓRZY
PO SYNODZIE**
Kierunki
na najbliższy rok

**PARADOKS
„500 PLUS”**
Polacy nie utrzymują się
z socjału

**(BEZ)IMIENNE
STATYSTYKI**
Dzień Pamięci Ofiar
Wypadków Drogowych

KLEMENS VII
Rzymski
odpowiednik
„króla Stasia”

ADWENT 2023

KAPITALNA

pomoc duszpasterska na RORATY 2023

Hasło nowego roku duszpasterskiego brzmi

Uczestniczę we wspólnocie Kościoła

– to znaczy nie stoję w miejscu, ale „biorę udział w trudach i przeciwnościach” i na słowo Pana „wyptywam na głębię”.

**Jesteś kapitanem
swojej łodzi,
wyrusz zatem
w adwentowy rejs.**

3 grudnia wyptywamy!

Ecclesia zabiera nas w fascynującą podróż po morzu codzienności. Port docelowy – Niebo! 15 podpowiedzi i 15 znaków pomogą utrzymać właściwy kurs. Zmierz się z trudami i na słowo Pana stań u steru swojej łodzi.

W komplecie:

- łódź do samodzielnego złożenia
  - 14 naklejek do wyklejenia żagla
- Zestaw dla 10 dzieci | 129,00 zł

* czapka kapitańska do pobrania z www.malyprzewodnik.pl

Dla duszpasterzy:

- homilie w wersji pdf | 25,00 zł
- * możliwość zakupienia profesjonalnej czapki kapitańskiej

Do wystroju kościoła:

- baner z naklejkami | 197,00 zł

filmiki instruktażowe >

SZCZEGÓŁY I ZAMÓWIENIA:

☎ tel. 61 659 37 59

✉ sprzedaz@swietywojciech.pl

Święty Wojciech
wydawnictwo

PRZEWODNIK
KATOLICKI

Spis treści

- 6 Wiadomości
- 8 Zdjęcie tygodnia

Liturgia i Słowo

- 10 Małoduszności mówmy NIE
MICHAŁ PALUCH OP
- 12 Każdemu według zdolności
BP DAMIAN MUSKUS OFM

temat numeru

- 14 Którędy po synodzie
MONIKA BIAŁKOWSKA

drogami Kościoła

- 18 Rozmowa z Tebaldo Vinciguerrą z Dykasterii ds. Integralnego Rozwoju Człowieka
MICHAŁ KŁOSOWSKI
- 22 Ministranci pilnie potrzebni
KS. ARTUR STOPKA
- 25 Rozmowa z Dominikiem Derlickim o pomocy Caritas Polska w Syrii
ANNA DRUŚ

sprawy polskie

- 28 Paradoks „500 plus”
PIOTR WÓJCIK
- 32 Podatek od nieruchomości w górę
KAROLINA STERNAL

bliżej świata

- 34 Rzymski odpowiednik króla Stasia
JACEK BORKOWICZ
- 38 Kościół w Niemczech wobec AfD
TOMASZ BUDNIKOWSKI

blisko siebie

- 40 (Bez)imienne statystyki wypadków drogowych
WERONIKA FRĄCKIEWICZ

18

TEMAT Z OKŁADKI

Papież Franciszek leci na COP28, żeby przypomnieć o etycznym aspekcie ekologii. Na zdjęciu graffiti MauPala (Mauro Pallotta) na budynku kurii w Albano we Włoszech

FOT. GRZEGORZ GALAZKA/SIPA/SIPA/EAST NEWS

40

BLISKO SIEBIE

19 listopada obchodzony jest Światowy Dzień Pamięci o Ofiarach Wypadków Drogowych. Bliskim ofiar w zmierzaniu się z traumą pomaga m.in. stowarzyszenie Przejście

- 44 Incelstwo nie musi być dożywotnie
ANGELIKA SZEŁĄGOWSKA-MIRONIUK

kultura i czas wolny

- 48 Rozmowa z Anną Bikont, autorką książki *Nigdy nie byłaś Żydówką*
SZYMON BOJDO
- 50 Dzieci Holocaustu
AGNIESZKA KOSTUCH
- 52 James Bond egzorcystów
NATALIA BUDZYŃSKA
- 55 Recenzje

bez owijania

- 62 Ks. Andrzej Augustyński o potrzebach ubogich
MAŁGORZATA BILSKA

Kościół lokalny

- 56 archidiecezja gnieźnieńska
- 58 metropolia poznańska
- 60 diecezja bydgoska

felietony

- 31 Rozum na wygnaniu?
TOMASZ KRÓLAK
- 36 Czy dyskusja o przyszłości UE jest możliwa?
MICHAŁ SZUŁDRZYŃSKI
- 37 Koniec szkoły, jaką znamy?
PIOTR ZAREMBA
- 54 AI
NATALIA BUDZYŃSKA

Szukaj nas na:

W trosce o wspólny dom

KS. WOJCIECH NOWICKI
redaktor naczelny

W obliczu powszechnej degradacji środowiska naturalnego ludzkość uświadomiła sobie, że nie można dłużej wykorzystywać zasobów ziemi w sposób taki jak w przeszłości. To zdanie pochodzi z pierwszego dokumentu kościelnego w pełni poświęconego tematowi ekologii. Nie, to nie jest ani Franciszek, ani *Laudato si'*, ani *Laudate Deum*. To św. Jan Paweł II, który w roku 1990 Orędzie na Światowy Dzień w Pokoju, zatytułowane „Pokój z Bogiem Stwórcą, pokój z całym stworzeniem”, poświęcił właśnie tematyce ochrony środowiska.

Pierwszym papieżem, który w dokumencie kościelnym bezpośrednio zwrócił uwagę na potrzebę ochrony stworzenia, był św. Paweł VI. Temat został przez niego zasygnalizowany w encyklice *Populorum progressio*. W 1970 roku z okazji 25. rocznicy powstania Światowej Organizacji Żywności FAO papież przestrzegał przed możliwością „doprowadzenia do katastrofy ekologicznej pod wpływem eksplozji cywilizacji przemysłowej”.

W programowej encyklice, jak się określa *Redemptor hominis*, św. Jan Paweł II przypominał, że środowisko nie jest tylko po to, by było przez człowieka eksploatowane. U schyłku swego pontyfikatu podczas katechezy w 2001 roku będzie wzywał do „nawrócenia ekologicznego”.

W *Caritas in veritate* Benedykt XVI przekonywał, że „Kościół jest odpowiedzialny za stworzenie i powinien dawać wyraz tej odpowiedzialności także na forum publicznym”. Na czym, zdaniem poprzednika Franciszka, polega owa odpowie-

dzialność Kościoła? „Powinien przede wszystkim chronić człowieka przed zniszczeniem samego siebie. Potrzebne jest coś w rodzaju ekologii człowieka, pojmowanej we właściwym sensie. Degradacja natury jest bowiem ściśle związana z kulturą kształtującą współzycie ludzkie: kiedy «ekologia ludzka» jest szanowana w społeczeństwie, również ekologia środowiska czerpie z tego korzyści. Podobnie jak cnoty ludzkie są ze sobą powiązane, tak że osłabienie jednej stanowi zagrożenie dla innych, tak też system ekologiczny opiera się na poszanowaniu projektu, dotyczącego zarówno zdrowego współzycia w społeczeństwie, jak i dobrej relacji z naturą”.

Od pięćdziesięciu lat Kościół z coraz większą intensywnością dostrzega, jak wielkie wyzwania stoją przed światem w kontekście coraz intensywniejszej eksploatacji świata. Od zasygnalizowania problemu w sposób naturalny przeszedł do jego poważnej diagnozy, rozwijając również naukę o moralnej odpowiedzialności człowieka za przyrodę. Intensywność zmian, jakie zachodzą w przyrodzie, nie mogła w tym kontekście zostać niezauważona. Stąd pierwsza encyklika w całości poświęcona trosce o wspólny dom, a potem jej aktualizacja w postaci adhortacji dotyczącej konkretnego zagadnienia – zmian klimatycznych. Papież Franciszek w sposób naturalny rozwija to, co zostało zapoczątkowane przez jego poprzedników. Rozwija, pogłębia i nadaje nowe kierunki.

Zadziwiające jest w tym kontekście splotanie przesłania papieskiego do realizacji lewicowej (albo jak powiedzą doświadczeni krytycy – lewackiej) ideologii,

albo uznawanie *Laudato si'* i *Laudate Deum* za realizację agendy ONZ. W takim razie musielibyśmy przesłania wszystkich papieży, począwszy od Pawła VI, uznać za takie właśnie. Trudno też, by Kościół nie chciał współpracować z organizacjami międzynarodowymi w tym zakresie, w jakim pokrywa się to z jego zasadniczą misją. Czy to źle, że ONZ i Kościół mówią jednym głosem o potrzebie ochrony stworzenia? Każda z instytucji ma inny punkt wyjścia, ale ten sam cel. Dlaczego więc nie współpracować? Wydaje się, że właśnie dlatego papież Franciszek udaje się po raz drugi na Półwysep Arabski, by uczestniczyć w konferencji dotyczącej zmian klimatycznych COP28. Będzie tam głosem wspólnoty chrześcijan, którzy wierzą, że Bóg powierzył im świat we władarstwo i że z tego władarstwa prędzej czy później przyjdzie zdać sprawę. Czy możemy z podniesioną głową zapewnić, że zrobiliśmy wszystko, by dobrze korzystać z powierzzonego nam świata? Korzystać, nie eksploatować? Czy będziemy mogli powiedzieć, że dołożyliśmy wszelkich starań, by to otrzymane dobro chronić, pomnażać i rozwijać?

To, co w swej najgłębszej warstwie jest ludzkie, jest również w swej istocie chrześcijańskie. Ekologia integralna jest nie tylko obowiązkiem człowieka wobec matki ziemi, ale przede wszystkim obowiązkiem moralnym chrześcijanina wobec darmo otrzymanego daru, jakim jest świat stworzony na słowo Boga. Można zapewne polemizować w kwestii szczegółowych rozwiązań. Trudno jednak polemizować z zasadniczym kierunkiem, zarysowanym w *Laudato si'* i *Laudate Deum*.

Zmień swój dzień na lepszy. Zacznij od „5 minut z Bogiem”.

Już za tydzień
„Przewodnik Katolicki”
z dodatkiem

Rozważania i modlitwa na każdy dzień grudnia
dostępne również w aplikacji

5
minut

XXXIII niedziela zwykła

19 listopada 2023

Małoduszności mówmy NIE

W Ewangelii o pomnażaniu talentów jest coś, co musi nam sprawiać dyskomfort. Dlaczego to właśnie ten sługa, który najmniej otrzymał, nie pomnożył tego, co dostał? Gdyby bowiem to raczej ten, który otrzymał

najwięcej talentów, został przez swego pana ukarany, to byśmy ze zrozumieniem, a może nawet pewną satysfakcją graniczącą z resentymentem, pokiwali głowami: „zdolni niech nie będą leniwi; dobrze, że ich Pan Bóg należycie rozlicza!”. Ta Ewangelia jest jednak o czymś więcej niż o potrzebie pracowitości i proporcjonalnego pomnażania darów. To ten, który otrzymał najmniej, okazuje się sługą nieużytecznym, byśmy sobie nigdy nie wyobrażali, że mamy tak mało, iż nie warto troszczyć się o pomnożenie tego, co mamy.

To bowiem zwykle małoduszność w ocenie naszych możliwości jest naszym największym niebezpieczeństwem. Zawsze znajdzie się przecież ktoś, kto czymś nad nami góruje. I to w takim kontekście Jezus chce powiedzieć każdemu z nas: „Na pewno masz dostatecznie dużo talentów. Nawet jeśli wydaje ci się, że masz tylko jeden, nie szkodzi, to wystarczy, by zapracować na nagrodę – życie wieczne”.

Trudno zresztą, by było inaczej. Różnica między Bogiem a nami to przepaść niezależnie od tego, czy mamy jeden czy pięć talentów. Przeżywane przez nas frustracje, że otrzymaliśmy za mało, czy chwile samozachwytu, bo wydaje nam się, że mamy więcej niż inni, są z Jezusowej – ostatecznej – perspektywy śmieszne. Nagroda życia wiecznego pozostaje bez żadnej proporcji wobec naszych starań, niezależnie od tego, czy przyniesiemy dwa czy dwadzieścia talentów.

Warto w tym kontekście pamiętać też, że klasyczna teologia konsekwentnie podkreślała, iż frustracja sobą jest grzechem niebezpieczniejszym niż samozachwyty. Frustrując się sobą, będąc sparaliżowani brakiem wiary w wartość tego, co otrzymaliśmy, i brakiem wdzięczności za to, kim jesteśmy, ubliżamy Stwórcy – kwestionujemy Jego dzieło. Próżność, choć także zaburza nasz rozwój, jest przynajmniej nieuporządkowaną radością z dzieła stworzenia. Z podobnych powodów Akwinata uważał, że bezpieczniej jest grzeszyć wobec nadziei przez nadmiar – zuchwalstwem, niż przez niedomiar – rozpacz. Oczywiście, najlepiej w ogóle nie grzeszyć.

MICHAŁ PALUCH OP

CHWILA REFLEKSJI
Co jest moim talentem?
Czy przyjmuję go z wdzięcznością?
Czy go rozwijam?

Czytanie z Księgi Przysłów

Prz 31, 10–13.19–20.30–31

Niewiastę dzielną kto znajdzie? Jej wartość przewyższa perły. Serce małżonka jej ufa, na zyskach mu nie zbywa; nie czyni mu źle, ale dobrze przez wszystkie dni jego życia. O wełnę i len się stara, pracuje starannie rękami. Swe ręce wyciąga po kądziel, jej palce chwytają wrzeciono. Otwiera dłoń ubogiemu, do nędzara wyciąga swe ręce.

Łkamlawy wdzięk i marne jest piękno: chwalić należy niewiastę, co boi się Pana. Uznajcie owoce jej rąk, niech w bramie sławią jej czyny.

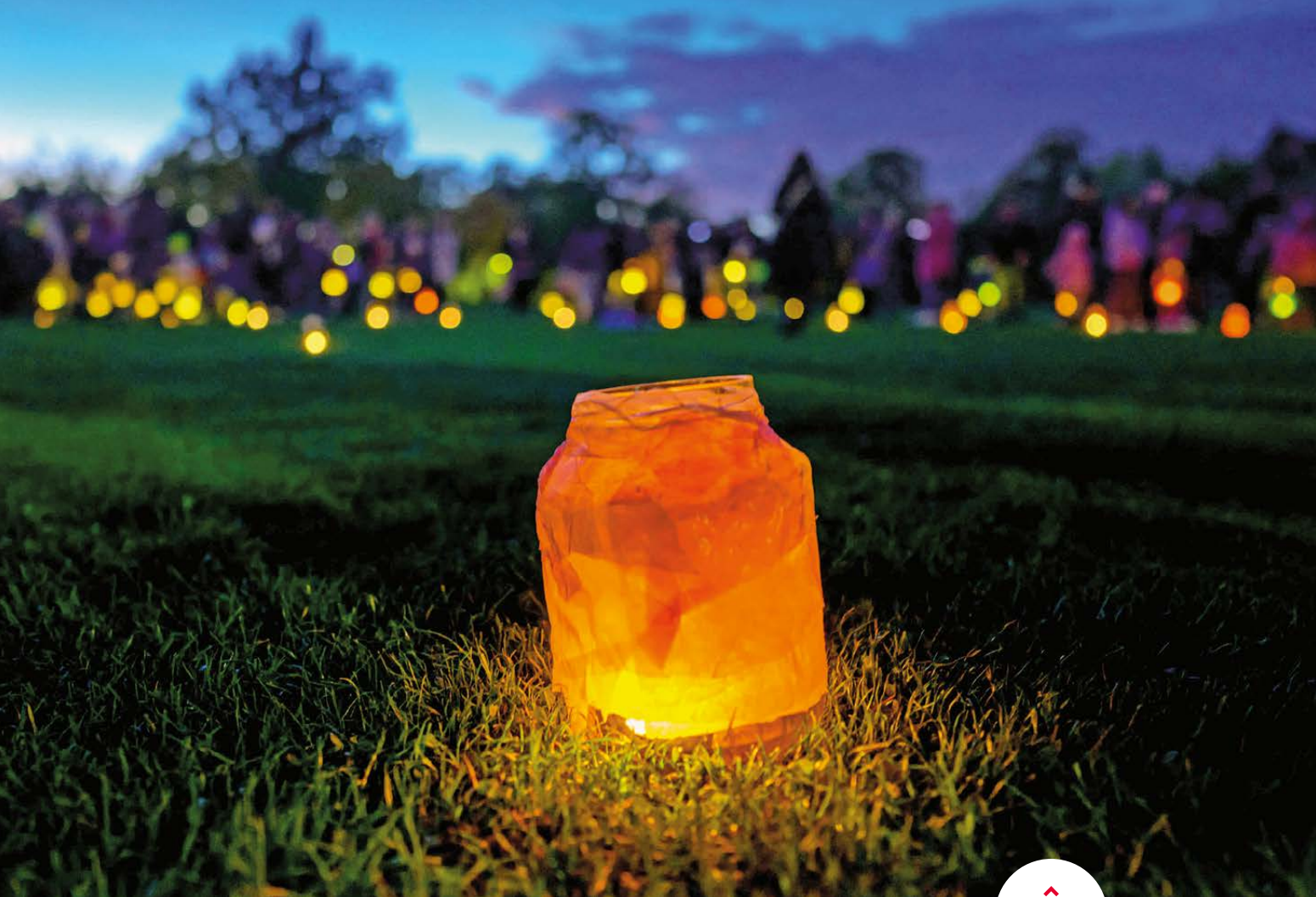
Czytanie z Pierwszego Listu św. Pawła Apostoła do Tesaloniczan

1 Tes 5, 1–6

Nie potrzeba wam, bracia, pisać o czasach i chwilach, sami bowiem dokładnie wiecie, że dzień Pański przyjdzie tak jak złodziej w nocy.

Kiedy bowiem będą mówić: «Pokój i bezpieczeństwo» – tak niespodzianie przyjdzie na nich zagłada, jak bóle na brzemienną, i nie umkną. Ale wy, bracia, nie jesteście w ciemnościach, aby ów dzień miał was zaskoczyć jak złodziej. Wszyscy wy bowiem jesteście synami światłości i synami dnia. Nie jesteście synami nocy ani ciemności. Nie śpijmy przeto jak inni, ale czuwajmy i bądźmy trzeźwi.

Słowa Ewangelii według św. Mateusza Mt 25, 14–15.19–21

Jezus opowiedział swoim uczniom następującą przypowieść: «Podobnie jest z królestwem niebieskim jak z pewnym człowiekiem, który mając się udać w podróż, przywołał swoje sługi i przekazał im swój majątek. Jednemu dał pięć talentów, drugiemu dwa, trzeciemu jeden, każdemu według jego zdolności, i odjechał. Po dłuższym

czasie powrócił pan owych sług i zaczął rozliczać się z nimi.

Wówczas przyszedł ten, który otrzymał pięć talentów. Przyniósł drugie pięć i rzekł: „Panie, przekazałeś mi pięć talentów, oto drugie pięć talentów zyskałem”. Rzekł mu Pan: „Dobrze, sługo dobry i wierny! Byłeś wierny w rzeczach niewielu, nad wieloma cię postawię: wejdź do radości twego Pana!”».

Przedszkolaki wraz z rodzicami biorą udział w festiwalu latarni z okazji zbliżającego się Dnia Świętego Marcina w parku Auer-Welsbach w Wiedniu, 8 listopada 2023 r. Dzieci w wielu częściach Europy, szczególnie w regionach niemieckojęzycznych, tradycyjnie obchodzą Dzień Świętego Marcina 11 listopada, z własnoręcznie zrobionymi lampionami papierowymi, świętując dzień upamiętnienia świętego z Tours (Martin le Misericordieux)

FOT. JOE KLAMAR/AFP/EAST NEWS

KALENDARZ LITURGICZNY

PONIEDZIAŁEK 20 listopada św. Rafała Kalinowskiego

1 Mch 1, 10–15.41–43.54–57.62–64 | Łk 18, 35–43

WTOREK 21 listopada Ofiarowanie NMP 2 Mch 6, 18–31 |

Łk 19, 1–10

ŚRODA 22 listopada św. Cecylii 2 Mch 7, 1.20–31 |

Łk 19, 11–28

CZWARTEK 23 listopada 1 Mch 2, 15–29 | Łk 19, 41–44

PIĄTEK 24 listopada św. mm. Andrzeja Dung-Lac i Towarzyszy

1 Mch 4, 36–37.52–59 | Łk 19, 45–48

SOBOTA 25 listopada 1 Mch 6, 1–13 | Łk 20, 27–40

Codzienny komentarz do Ewangelii znajdziesz w modlitwniku *5 minut z Bogiem* dołączanym do „Przewodnika Katolickiego” w ostatnią niedzielę miesiąca

Które po synodzie

Synod o synodalności nie miał wprowadzać w Kościele zmian doktrynalnych – i tego nie robi. Jednak już same podane na nim propozycje do dyskusji niosą w sobie potencjał, który miejscami jest rewolucyjny. Synod może realnie zmienić Kościół.

MONIKA BIAŁKOWSKA

*Msza św.
z okazji synodu
w bazylice
Świętego Piotra,
23 października 2023 r.
w Watykanie*

Wszystko, co na razie zawarte zostało w sprawozdaniu podsumowującym pierwszą sesję synodu, jest jedynie listą propozycji i tematów do dalszego rozważania. Nie można zatem mówić o żadnych rozstrzygających postanowieniach czy decyzjach. Trudno jest również porywać się na spekulacje, jakimi wnioskami zakończą się roczne prace i dyskusje: może to być i przyjęcie rewolucyjnych tez, i ich całkowite odrzucenie. Zachowując więc rozsądny dystans i powściągliwość, przyjrzeć się warto temu, co do dyskusji w Kościele zostało przez synod wniesione.

Sama już bowiem rozmowa na niektóre przynajmniej tematy oznacza, że okres zmian w Kościele bez wątpienia się rozpoczął.

ZROZUMIEĆ SŁOWA

Najmniej rewolucyjna, ale również pilnie potrzebna wydaje się konieczność dobrej, teologicznej refleksji na temat pojęć, którymi posługujemy się coraz częściej, a których znaczenie pozostaje wciąż niejasne. Chodzi tu przede wszystkim o samą synodalność na wszystkich poziomach: duszpasterskim, teologicznym >